

verslagen in de pers verschenen; door publicaties van rapporten over de kerkelijk-godsdienstige situatie in verschillende landen en door verspreiding van geschriften dacht men invloed te kunnen oefenen.²⁴ Voorts kwam de Alliantie op voor bevrijding van verdrukten. Zij zette zich in voor de afschaffing van de slavernij en drong met klem aan op godsdienstvrijheid voor allen. Soms wist zij met succes te interveniëren ten behoeve van vervolgde protestanten in Toscane, Spanje, Rusland, Armenië en Pruisen.²⁵

Bloei en verval

Van kardinale betekenis voor de Evangelische Alliantie waren haar internationale conferenties, die sedert 1851 tot in 1896 om de zes jaar werden gehouden.²⁶ De conferentie van 1857 werd op uitnodiging van de Pruisische koning Friedrich Wilhelm IV te Berlijn belegd. De koning riep in een speciaal schrijven tot deelname op en kritiseerde de tegenwerking die in Duitsland tegen de Alliantie bestond.²⁷ Mede als gevolg van deze conferentie verscheen sinds 1859 de *Neue Evangelische Kirchenzeitung*, die het belang van de 'Union' in de Pruisische landskerk voorstond.²⁸ De jaren 1852 tot 1857 waren de bloeitijd der Evangelische Alliantie, daarna traden er tekenen van verval op. Tegenstellingen werden opgeroepen door vraagstukken als de verhouding van de vrije kerken tot de volkskerk, de kwestie der rassen en nationaliteiten en het theologisch probleem van de inspiratie der Heilige Schrift. Daarbij kwam dat op het vasteland, met name in Duitsland, een zekere rivaliteit groeide ten opzichte van de Engelsen, waardoor velen afwijzend kwamen te staan tegenover de Evangelische Alliantie, die in Engeland - naast Noord-Amerika - het krachtigst was vertegenwoordigd. Ook in Schotland viel een dergelijke tendens waar te nemen.²⁹ Tenslotte heeft ook de Frans-Duitse oorlog van 1870 remmend gewerkt op de ontwikkeling van de Alliantie. Waren de internationale conferenties hoogtepunten in het leven van de

24. O.a. via de eigen periodiek *Evangelical Christendom*, dat sinds 1847 - met een onderbreking van 1899 tot 1906, toen het als *The Evangelical Alliance Quarterly* uitkwam - onafgebroken verschenen is. (De Bruijn, a.w., 230).

25. L.W. Bakhuizen van den Brink, a.w., 14v.; De Bruijn, a.w., 230; Kalmijn, a.w., 212-220; Kluit, a.w., 277.

26. Na de Londense vergadering werden internationale conferenties gehouden te Parijs (1855), Berlijn (1857), Genève (1861), Amsterdam (1867), New York (1873), Bazel (1879), Kopenhagen (1885), Florence (1891) en wederom te Londen in 1896 en 1907. (L.W. Bakhuizen van den Brink, a.w., 15v.).

27. De Bruijn, a.w., 231. De conferentie telde 1252 bezoekers uit vele landen.

28. L.W. Bakhuizen van den Brink, a.w., 16.

29. De Bruijn, a.w., 231v.